

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI YRITYSKAUPPOJEN ILMOITUSVELVOLLISUUDESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1 Pääasiallinen sisältö

Kaikkia liikevaihtorajojen perusteella Kilpailu- ja kuluttajavirastolle (jäljempänä KKV) ilmoitettavia yrityskauppoja koskevaa ilmoituskaavaa päivitetäisiin muuttamalla valtioneuvoston asetusta yrityskauppojen ilmoitusvelvollisuudesta (1012/2011). Lisäksi asetuksen 1 §:n 2 momenttia muutettaisiin siten, että viraston nimi korjattaisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastoksi momentissa nyt mainittavan entisen Kilpailuviraston sijasta. Yrityskauppojen ilmoitusvelvollisuutta koskeva asetuksenantovaltuus on kilpailulain (948/2011) 23 §:n 4 momentissa.

2 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Voimassa olevan kilpailulain 23 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä yrityskauppojen ilmoitusvelvollisuudesta.

Yrityskauppojen ilmoituskaavasta eli yrityskauppailmoituksessa vaadittavista tiedoista säädetään liitteessä Valtioneuvoston asetukseen yrityskauppojen ilmoitusvelvollisuudesta (1012/2011). Ilmoituskaavassa on määritelty tiedot, jotka ilmoitusvelvollisen tulee yrityskauppailmoituksessa antaa. Yrityskaupan ilmoittajalta ja muilta kaupan osapuolilta saadut tiedot ovat merkittävässä asemassa yrityskauppojen selvittämisessä.

3 Asian valmistelu

Valtioneuvoston asetus liitteineen on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Valmisteluun on osallistunut kiinteästi KKV. Ilmoituskaavan muuttamisen vaikutusten arvioimiseksi KKV muun muassa kävi läpi kaikki ilmoitetut yrityskaupat ajanjaksolta tammikuu 2017 – huhtikuu 2022.

4 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Kaikkia liikevaihtorajojen perusteella KKV:lle ilmoitettavia yrityskauppoja koskevaa ilmoituskaavaa päivitetäisiin muuttamalla valtioneuvoston asetusta yrityskauppojen ilmoitusvelvollisuudesta (1012/2011). Asetuksen 1 § on muutettu 1.11.2015 voimaan tulleella muutoksella (1251/2015) siten, että KKV:lle annettava ilmoitus ja sen liiteasiakirjat tulee nykyään toimittaa sähköisesti. Ennen vuoden 2015 muutosta säädettiin, että ilmoituksesta ja sen liiteasiakirjoista on toimitettava virastolle yksi alkuperäinen kappale ja neljä jäljennöstä sekä elektroninen kopio.

Yrityskauppavalvonnan selvityskäytännöt ja tietotarpeet ovat kehittyneet merkittävästi nykyisen ilmoituskaavan säätämisen jälkeen vuonna 2011. Lisäksi KKV pyrkii enenevässä määrin keskittämään resurssinsa potentiaalisesti haitallisten yrityskauppojen tutkintaan. Todennäköisesti ongelmattomissa yrityskaupoissa viraston resurssit samoin kuin osapuolten hallinnollinen taakka on tarkoituksenmukaista rajata siihen, mikä on välttämätöntä haitallisten yrityskauppojen havaitsemiseksi ja asiaratkaisun riittäväksi perustelemiseksi.

Ilmoituskaavan muutoksen seurauksena esimerkiksi suppeampien tietojen toimittamisen mahdollistava kategoria laajenisi siten, että täysien tietovaatimusten markkinoiden markkinaosuusrajaa nostettaisiin horisontaalisissa päällekkäisyyksissä nykyisestä 15 prosentista 20 prosenttiin ja vertikaalisissa yhteyksissä nykyisestä 20 prosentista 30 prosenttiin.

Relevantteihin markkinoihin lisättäisiin kategoria ”muut markkinat, joihin yrityskauppa saattaa vaikuttaa merkittävästi”. Kategoria sisältäisi nykyiseenkin ilmoituskaavaan sisältyvät liitännäiset markkinat. Lisäksi kategoriaan sisältyisi uutena tiedot markkinoista, joilla yhden osapuolen markkinaosuus

on korkea ja toinen osapuoli on mahdollinen kilpailija tai sillä on markkinalle tärkeä immateriaalioikeus. Uusi ilmoituskaava edellyttäisi siten nykyistä kaavaa kattavammin yrityskaupan eri häiritsevien oireiden tarkastelemista jo ilmoitusvaiheessa, sillä näiden poissulkemiseen tai havaitsemiseen tarvittavat tiedot ovat usein vain osapuolten saatavilla. Muutoksen jälkeen kohta vastaisi pitkälti esimerkiksi Euroopan komission, Ruotsin ja Tanskan ilmoituskaavoja. Vaikutuksenalaisista markkinoista annettavia tietoja päivitetäisiin vastaamaan sitä, mitä KKV yleensä tarvitsee arvioidakseen mahdollisesti ongelmallisia yrityskauppoja. Ilmoituskaavan rakennetta ja tietovaatimuksia myös selkeytettäisiin ja vanhentuneita tietovaatimuksia poistettaisiin.

Osapuolten yhteenlasketun liikevaihdon osalta ilmoituskaavassa pyydetäisiin tietoja Suomesta kertyneestä liikevaihdosta. KKV voi kuitenkin voimassaolevan tiedonsaantioikeutensa perusteella pyytää osapuolilta muitakin tietoja kuin ilmoituskaavassa edellytetyt tiedot. KKV voi tarvittaessa pyytää tietoja esimerkiksi maailmanlaajuisesta liikevaihdosta.

Ilmoituskaavan lisäksi muutettaisiin valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 2 momenttia siten, että viraston nimi korjattaisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastoksi momentissa nyt mainittavan entisen Kilpailuviraston sijasta. Pykälän 1 momentissa sen sijaan viitataan jo asianmukaisesti nykyiseen Kilpailu- ja kuluttajavirastoon, joka muodostui vuonna 2013 kun Kilpailuvirasto ja Kuluttajavirasto yhdistettiin.

5 Pääasialliset vaikutukset

Muutoksen yhtenä tarkoituksena on vähentää hallinnollista taakkaa sellaisten järjestelyjen ilmoittamisessa, jotka eivät todennäköisesti aiheuta kilpailuongelmia. Tietovaatimukset kevenevät sellaisissa yrityskaupoissa, joissa kaupan osapuolilla ei ole lainkaan tai on vain vähäisessä määrin päällekkäistä liiketoimintaa taikka vertikaalisia yhteyksiä toisiinsa.

Tietovaatimusten keventäminen koskisi noin 65 prosenttia ilmoitettavista yrityskaupoista ja yrityksille keskimäärin aiheutuvat hallinnolliset kustannukset ensimmäisen vaiheen käsittelyssä hyväksyttävissä yrityskaupoissa laskisivat jossain määrin. Arvion mukaan lähes 10 prosenttia KKV:lle ilmoitettavista yrityskaupoista siirtyisi täysimittaisista tietovaatimuksista suppeampien tietovaatimusten piiriin. Yhteensä yrityksille ilmoittamisesta aiheutuvien kustannusten väheneminen ilmoituskaavan päivittämisen johdosta olisi arviolta noin 1,2–1,4 miljoonaa euroa vuodessa, kun huomioon otetaan samaan aikaan voimaan tulevaisuuteen tarkoitettu yrityskauppojen ilmoitusvelvollisuuden liikevaihtorajojen laskeaminen, joka johtaa arviolta ilmoitusmäärien kaksinkertaistumiseen nykyisestä. Edellä mainitusta kustannusten vähenemisen arviosta reilun puolen miljoonan euron osuus muodostuu ilmoitusmäärien kasvusta, kun yrityskauppojen ilmoituskynnystä muutettaisiin kilpailulain 22 §:n muuttamisella.

Kaikkiaan muutokset mahdollistaisivat arvion mukaan viraston resurssien tehokkaamman käytön, mutta eivät vaarantaisi tehokkaan yrityskauppalvonnann toteutumista.

6 Lausuntopalaute

Asetusehdotus on ollut yhdessä yrityskauppojen ilmoituskynnyksen muuttamista koskevan hallituksen esitysluonnoksen kanssa 8 viikon lausuntokierroksella 16.6.–10.8.2022. Lausuntoja pyydettiin 27 taholta ja lausuntoja saatiin 20, joista viidessä käsiteltiin myös ilmoituskaavan muuttamista koskevaa asetusehdotusta. Ilmoituskaavan päivittämistä kannatettiin, mutta parissa lausunnossa toivottiin tarkempia perusteluja yhdelle uusista tietokategorioista. KKV tulee laatimaan jatkossa päivitettyä ilmoituskaavaa koskevat suuntaviivat, jossa ilmoituskaavan kohtia kuvataan yksityiskohtaisemmin ja niiden arvioinnista annetaan tarkempaa ohjeistusta.

Ennen työ- ja elinkeinoministeriön lausunnon laittamista KKV oli jo alustavasti tiedustellut yrityskauppailmoituksia aktiivisesti laativilta asianajotoimistoilta näkemyksiä ilmoituskaavan muuttamiseen. KKV sai valmistelussa huomioituja kommentteja viideltä ilmoituksia laativalta asianajotoimistolta.

7 Voimaantulo

Yrityskauppojen ilmoituskaavan muuttamisen mahdollistavasta asetuksenantovaltuudesta säädetään voimassa olevassa kilpailulaissa. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti kilpailulain yrityskauppojen ilmoituskynnyksen muutoksen kanssa vuoden 2023 alusta.

Päivitettyä ilmoituskaavaa sovellettaisiin yrityskauppailmoituksiin, jotka toimitetaan KKV:lle 1.1.2023 tai sen jälkeen. Ilmoituksia tekevien yritysten ja KKV:n kannalta olisi selkeää, että uutta ilmoituskaavaa sovellettaisiin kaikkiin ilmoituksiin, jotka annetaan KKV:lle vuoden vaihteen jälkeen. Uuden ilmoituskaavan soveltamisen kannalta ei olisi siten merkityksellistä ilmoitusvelvollisuuden synnyttävän transaktion eli sopimuksen tekemisen, määräysvallan hankkimisen tai julkisen ostotarjouksen julkistamisen ajankohta. Näin vältettäisiin kahden eri ilmoituskaavan mukaan laaditut ilmoitukset alkuvuodesta 2023. Ilmoitusvelvollisuuden syntyminen ja ilmoituksen tekemisen väliin jäävä aika on usein viikosta muutamiin kuukausiin.

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen yrityskauppojen ilmoitusvelvollisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.